

Medlem af Inatsisartut
Agathe Fontain

Svar på § 37 spørgsmål nr. 2022-135 om hvidvask og skatteunddragelse

20-07-2022

Kære Agathe Fontain

Sags nr. 2022-14158
Dok. nr. 20575167

Du har i henhold til § 37, stk. 1, i Forretningsorden for Inatsisartut stillet spørgsmål til Naalakkersuisut om hvidvask og skatteunddragelse. Spørgsmålene er henvist til min besvarelse. Der er til udarbejdelsen af besvarelsen indhentet bidrag fra Digitaliseringsstyrelsen og Departementet for Udenrigsanliggender, Erhverv og Handel.

Postboks 1605
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 65 00
Fax (+299) 32 20 42
E-mail: tax@nanoq.gl
www.aka.gl
www.naalakkersuisut.gl

I Inatsisartutlov nr. 5 af 19. maj 2010 om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme defineres begrebet hvidvask som:

- 1) uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte, der er opnået ved en lovovertrædelse som kan foranstalles,
- 2) uberettiget at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på anden måde efterfølgende virke til at sikre det økonomiske udbytte fra en lovovertrædelse som kan foranstalles eller
- 3) forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner.

Skatteunddragelse kan defineres som brug af ulovlige metoder til at undgå at betale skat f.eks. ved ikke at angive hele sin indtægt, bruge fiktive fakturaer og lignende.

Der er med andre ord nogle forskelle på hvidvask og skatteunddragelse, som man bør være opmærksom på.

1. Hvilke registre, der med fordel kan tale sammen, kan bruges hvis man skal opdage hvidvask og skatteunddragelse?

Svar:

Som udgangspunkt vil samkøring af oplysninger på tværs af registre give større mulighed for at opdage ulovligheder. Samkøring af registre må i dag ikke uden videre ske til konkrete kontrolformål. Det er således en hovedregel i lov om behandling af personoplysninger, at indsamling af oplysninger skal ske til udtrykkeligt angivne og saglige formål, og senere behandling må ikke være uforenelig med disse formål.

Ønskes sammenstilling eller samkøring af registre, hvor personoplysningerne er indsamlet til andre formål end skattekontrol, skal der jf. § 45, stk. 1 nr. 4, i persondataanordningen indhentes en udtalelse fra Datatilsynet i Danmark før sammenstillingen eller samkøringen

må iværksættes. Datatilsynet vil vurdere om afvejningen af hensynet til den samfundsmæssige interesse tager tilstrækkeligt hensyn til de registreredes interesse.

En bred adgang til registre om forskellige formueoplysninger og aktiver vil naturligvis principielt være interessant for Skattestyrelsen og andre kontrolinstanser, og det er åbenbart at oplysninger om sådanne aktiver ville være interessante at inddrage i både skattekontrol og i forhold til at opdage hvidvask.

Henset til ressourceforbruget forbundet med opbygningen og vedligeholdelsen af registre kan det dog være hensigtsmæssigt, at yderligere registre, og herunder nye registre der opbygges ved samkøring af eksisterende registre, generelt også bør have et samfundsmæssigt formål. Eksempelvis kunne et fartøjsregister omfattende alle både og joller mv. være gavnligt til at skabe overblik over sammensætningen af bestanden af fartøjer, og være gavnligt for søredningsberedskabet. Men et sådant register kunne også bruges til at samkøre oplysninger om f.eks. indtægtsforhold med ejerforhold til større lystbåde og på den måde bruges til at afsløre placeringen af indkomster fra kriminelle aktiviteter.

Mere generelt bør man have for øje, at formålet med hvidvask er at "veksle" penge som stammer fra kriminalitet, f.eks. fra narkotikasalgs, eller fra skatteunddragelse, til "rene" penge eller aktiver, som kan omsættes på almindelige markeder. Når myndigheder vil bekæmpe hvidvask, er det derfor ikke kun allerede registrerede oplysninger, som er interessante. Mindst lige så relevant er det at se på penges bevægelser i samfundet (såkaldte pengestrømme) eller køb og salg af aktiver (materielle værdier). For så vidt angår penges bevægelser har det traditionelt været indsætninger og hævnninger i pengeinstitutter, vekselbureauer o.l., der har været i søgelyset. Når det gælder aktiver har det naturlig interesse, at vide hvem der anskaffer sig eller ejer hvilke værdipapirer, ejendomme, biler, både, kunstværker m.v., som alle er aktiver af høj værdi, som er forholdsvis lette at omsætte.

En lang række brancher er i dag allerede pålagt en række krav omkring kundekendskab og har en indberetningsforpligtigelse til enten det grønlandske eller danske hvidvasksekretariat i tilfælde, hvis der opstår en mistanke. For eksempel vil en bank foretage indberetning til hvidvasksekretariatet, hvis kunder indsætter større eller mistænkelige beløb på deres konti, enten kontant eller digitalt. Disse indberetninger bliver ikke oplyst til kunden og er undtaget fra ret til aktindsigt.

Skattestyrelsen har i dag elektronisk adgang til oplysninger om borgernes skatteforhold. Det omfatter bl.a. oplysninger om ejernes indestående i pengeinstitutter, visse værdipapirer, motorkøretøjer m.v. Styrelsen har imidlertid ikke elektronisk adgang til oplysninger om ejerforhold til fast ejendom i eller uden for Grønland, værdipapirer uden for Danmark og Grønland, fartøjer (både) i eller uden for Grønland, kunstværker m.v. Adgangen til sådanne oplysninger i sammenhæng med økonomiske data ville principielt være nyttig i forhold til bekæmpelse af hvidvask og skatteunddragelse. Det vil konkret være dataejereren af det enkelte register, som skal give tilladelse til adgangen til registret i henhold til de for registret gældende retsregler, herunder særligt de internationale regler om persondatabeskyttelse og udveksling af oplysninger.

Der findes i dag ikke elektroniske registre over ejere af fast ejendom, (fritids-)både i Grønland, kunstværker m.v. i Grønland. Men adgangen til sådanne registre kunne principielt være nyttig i forhold til bekæmpelse af hvidvask og skatteunddragelse.

Et vigtigt element i bekæmpelsen af hvidvask og skatteunddragelse er endelig adgangen til økonomiske oplysninger registreret uden for Grønland, da hvidvask og skatteunddragelse er grænseoverskridende fænomener. Det internationale arbejde inden for området er under betydelig udvikling i disse år, og Skattestyrelsen er løbende i dialog med andre lande og udenlandske organisationer om udveksling af relevante oplysninger til brug for primært skattekontrol. Dette arbejde koordineres i vidt omfang af det internationale skattesamarbejde i OECD.

Til orientering kan det i øvrigt oplyses, at Erhvervsstyrelsen i Danmark i juni 2022 har afholdt seminar i Nuuk omkring hvidvask. Seminaret bragte kendskab og viden om reglerne for kontrol og indberetning af hvidvask til interessenterne her i landet. Bl.a. deltog advokater, revisorer, banker samt myndigheder i seminaret.

2. Kan det være en ide, at al lønudbetaling og alle fakturaer skal ske gennem pengeinstitutter?

Svar:

Det er almindelig kendt, at der ved siden af den legale økonomi er en skjult økonomi, hvor der anvendes kontanter til sort aflønning, samt betaling for varer og tjenesteydelser, herunder for varer og ydelser, der stammer fra kriminalitet. Der findes i sagens natur ikke officielle data for omfanget af den skjulte økonomi, hverken her i landet eller andre steder. Undersøgelser fra EU har tidligere indikeret, at den skjulte økonomi i EU-landene udgør mellem 8,2 og 30,6 procent af landenes BNP med et uvægtet gennemsnit på 18,3 procent¹. Der er således tale om meget betydelige beløb. Der er umiddelbart ikke noget der tyder på, at forholdene her i landet skulle være væsentligt anderledes. En yderligere reduktion eller afskaffelse af kontanter i samfundet vil umiddelbart vanskeliggøre skatteunddragelse og hvidvask og dermed kunne bidrage til at nedbringe den skjulte økonomis andel. Det må dog forventes, at de kriminelle i en sådan situation vil søge efter andre løsninger. F.eks. findes der forskellige elektroniske valutaer (f.eks. bitcoins) som meget vanskeligt vil kunne forbydes og som i hvert fald i et vist omfang vil give mulighed for videreførsel af den sorte økonomi.

Det er derfor væsentligt, at tekniske og juridiske tiltag med henblik på nedbringelsen af den skjulte økonomis omfang ledsages af mere holdningsprægede tiltag. Opretholdelsen af samfundets sammenhængskraft og fastholdelsen af almindelige velfærdsgoder forudsætter således, at alle bidrager til fællesskabet ud fra et ønske om at opretholde et trygt velfærdssamfund og ikke ud fra en frygt for at blive straffet for at unddrage fællesskabet sin andel.

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_undeclared-work_da.pdf

Anset som et teknisk eller juridisk tiltag er det således en god ide at tilsikre, at al lønudbetaling og fakturering sker via pengeinstitutter, og det forholder sig i ret vidt omfang også allerede sådan i dag.

Inden for den legale del af økonomien er det allerede sådan, at langt hovedparten af alle lønudbetalinger og betaling af fakturaer på det offentlige område i dag foretages gennem pengeinstitutter. Grønlands Selvstyre har til eksempel ikke udbetalt kontante lønninger i en længere årrække. Ligeledes har kommunerne generelt afskaffet muligheden for at modtage kontanter ved betalinger. I løbet af 2022 forventes det offentlige at overgå til at anvende NemKonto til udbetaling af både lønninger og fakturaer. Det vil yderligere reducere hvad der eventuelt måtte være tilbage af det offentliges kontante udbetalinger og fakturabetalinger.

På det private område findes der ikke nogen opgørelser af, i hvilket omfang lønudbetalinger sker ved kontante udbetalinger. Arbejdsgiverne er under alle omstændigheder forpligtede til at indeholde og afregne A-skat til skattemyndighederne uanset om der udbetales løn kontant eller ved bankoverførsel.

Der er i dag begrænsninger på, for hvor store kontantbeløb erhvervsdrivende må modtage som betaling for varer og tjenesteydelser. Grænsen er nu på 50.000 kr. hvad enten betalingen sker på én gang eller som flere betalinger, der er eller ser ud til at være indbyrdes forbundet. Til sammenligning er grænsen i Danmark på 20.000 kr. Det bør derfor overvejes på sigt at nedsætte denne grænse også her i landet. En sådan beslutning vil selvsagt forudsætte en reel adgang til digitale betalingsmidler med en velfungerende digital infrastruktur og hertil knyttede værktøjer såsom NemId og MitId over hele landet.

Handel mellem privatpersoner, hvorved forstås ikke-erhvervsdrivende, af f.eks. biler, både, jagtudstyr og snescootere m.v. sker i dag i et ukendt omfang ved kontante betalinger. Der gælder i dag ingen formelle begrænsninger for brugen af kontanter ved handel mellem privatpersoner, og der findes ingen nærmere opgørelser over omfanget af denne form for handel mellem privatpersoner. Der er dog næppe nogen tvivl om, at der sker f.eks. privat handel af dyrere både m.v. ved anvendelsen af ulovligt erhvervede kontanter. Det kunne derfor på sigt overvejes, at indføre et kontantforbud ved handel over en vis beløbsgrænse mellem privatpersoner. Et sådan lovkrav ville formentlig skulle anordnes enten i Lov om betalinger eller Lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven). Der er i begge tilfælde tale om folketingslove, som gælder for både Grønland og Danmark. Det vil i forbindelse med den eventuelle vedtagelse af sådan lovgivning være nødvendigt at overveje, hvorledes den skulle kontrolleres og håndhæves.

Det vil for nogle borgere formentlig forekomme urimelig omstændeligt at insistere på et fakturakrav ved rent privat handel for mindre beløb. Et sådan krav vil eksempelvis skulle overvejes i forhold til det traditionelle brætsalg rundt omkring i landet, som nogle steder foregår med kontant betaling uden om et kasseapparat.

3. Hvordan kan man lettere anmelde mistanke om hvidvask og skatteunddragelse?

Grundlæggende er der i dag allerede mange muligheder for at foretage sådanne anmeldelser, men det er muligt, at det almene kendskab til mulighederne herfor kunne være større og udbredes yderligere.

For en lang række brancher, såsom f.eks. banker, ejendomsmæglere, advokater m.v. er der i dag ikke alene mulighed for indberetning af mistanke om hvidvask, men også et krav om at foretage indberetning af mistanker om hvidvask. Disse indberetninger kontrolleres og sanktioneres af tilsynsmyndighederne. Finansielle virksomheder, advokater og revisorer samt spiludbydere er underlagt tilsyn af danske myndigheder, henholdsvis Finanstilsynet, Advokatrådet, Erhvervsstyrelsen og Spilmyndigheden. Ejendomsmæglere, vekselbureauer og udbydere af finansiel leasing er underlagt tilsyn af Skattestyrelsen i Grønland.

For ansatte i finansielle virksomheder har Finanstilsynet oprettet en særlig whistleblower-ordning, hvor man kan give besked om mulige overtrædelser af den finansielle lovgivning. Personer, som ikke er ansat i en finansiel virksomhed, men har informationer om en mulig overtrædelse af den finansielle lovgivning, har også mulighed for at kontakte Finanstilsynet. Alle finansielle virksomheder skal endvidere have en intern whistleblower-ordning, som man kan benytte.

Principielt er det også muligt at indgive anmeldelser om hvidvask eller skatteunddragelse til selvstyrets eller de selvstyrejede selskabers whistleblowerordninger. Kendskabet til sådanne ordninger kan med fordel udbredes.

Derudover modtager Skattestyrelsen allerede løbende anmeldelser omkring skatteunddragelse m.v. Henvendelserne spænder vidt fra anmeldelser om kørsel i arbejdsgivers biler, over udeholdt omsætning, manglende kvitteringer ved køb af varer, til observationer og oplysninger forbundet med handel med euforiserende stoffer.

Visse af henvendelserne er i sagens natur lette at kontrollere og agere på, men lige så ofte er der tale om tunge kontrolsager, som stiller øgede krav til kompetencerne og ressourcerne i Skattestyrelsen. Dertil kommer at anmeldelserne i sagens natur sjældent er dokumenterede i nævneværdigt omfang, og derfor svære at efterprøve.

Et særligt forhold knytter sig i denne forbindelse også til behovet for at sikre retssikkerheden for den eller de, som bliver anmeldt til skattestyrelsen eller andre myndigheder.

En øget indsats, primært rettet mod hvidvask, vil forventeligt kræve tilførsel af yderligere faglige ressourcer til den opfølgende og udgående kontrol i Skattestyrelsen, herunder toldkontrollen. Det vil give Skattestyrelsen mulighed for en øget anvendelse af de data, der allerede i dag er tilgængelige, så mønstrene opdages og øge kontroltrykket for de borgere og virksomheder der ikke ønsker at efterleve reglerne i samfundet. En sådan øget indsats vil forventeligt ikke kunne måles direkte i mærkbart øget provenu, men en øget tilstedeværelse og øgede kontroller vil øge kontroltrykket, og dermed også øge retssikkerheden hos befolkningen.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Naaja/H. Nathanielsen